

Ramunas Zydalis (2002). Habitat selection of waterbirds wintering in Lithuanian coastal zone of the Baltic Sea. 140 pp. Institute of Ecology, Vilnius, Lithuania. Interessant, en (zeker voor Nederlandse begrippen) makkelijk leesbaar proefschrift over zeevogels in Litouwen. Het werk is geconcentreerd op zaken die vanaf het strand met simpele middelen te doen zijn, en gaat dus over de vogels van de directe kustzone, hun verspreiding langs de kust en hun dieet. In het gebied wordt veel met staand want gevist, wat veel vogelslachten oplevert. Dit betreft vooral eenden, futen en duikers, die dan nog wel benut kunnen worden voor maagonderzoek. Diverse soorten duikeenden konden zo worden vergeleken, evenals verschillende soorten viseters. Opmerkelijke aantallen Steller's eiders duiken op deze manier in het proefschrift op! Het hele stuk is te downloaden via: <http://www.iczm.lt/~zydelis>

Leivo M., Asanti T., Kontiokorpi J., Kontkanen H., Mikkola-Roos M., Parviainen A. & Rusanen P. 2001 - Survey on arctic bird migration and congregations in the White Sea, autumn 1999 - The Finnish Environment 465, International Cooperation, Finnish Environment Institute, Helsinki, 55pp.

Voor de geïnteresseerde zeetrekter: spectaculaire trek van zee-eenden, duikers en middelste jagers en nog veel meer, vindt jaarlijks plaats in de Witte Zee. Ook dit rapport is gratis te verkrijgen door het te downloaden: <http://www.vyh.fi/eng/orginfo/publica/electro/fe465/fe465.htm>

Sander Lilipaly, Peter Meininger en Pim Wolf 2002. Voorjaarstrek bij Breskens 2000 en 2001. Telgroep Breskens publicatie 5. Het vijfde 'Breskens-boekje' telt: 64 pagina's (twee maal zoveel als vorige boekjes!) en staat vol informatie over de spectaculaire voorjaarstrek bij Breskens, met het accent op 2000 en 2001. Opgenomen zijn o.a. de voorjaarstrek in 2000 en 2001, doortrekpatronen van 20 speciaal uitgewerkte soorten, jaartotalen en fenologie 1989-2001, dagrecords, topdagen, tarieven en vertrektijden van het veer Vlissingen-Breskens etc. Te bestellen tegen kostprijs door overmaken van EUR 5,- op giro 76442 ten name van P.L. Meininger te Vlissingen, onder vermelding 'Breskens 2001' (bij bankoverschrijvingen gaarne volledig adres vermelden!) of EUR 5,- in enveloppe naar Peter Meininger, Lisztlaan 5, 4384 KM Vlissingen, NL.

Peter Meininger en Jaap Graveland 2002. Leidraad ecologische herstelmaatregelen voor kustbroedvogels. Rapport RIKZ/2002.046. Hoe krijgen we meer zeevogels aan het broeden in Nederland? Vroeger hadden we er meer, voor de komst van de vos en de toerist. Kustbroedvogels zijn nu teruggedrongen in omheinde natuur-reservaten en grote delen van onze kust zijn voor broeden ongeschikt geworden terwijl er vlak voor de deur, in zee, voedsel genoeg is. Vossen, toeristen, ratten en ander ongedierte krijg je nooit meer weg, dus wil je meer zeevogels, dan moet je ingrijpen. Er is inmiddels heel wat afgeëxperimenteerd met de aanleg vogeleilanden, of 'extra hoekjes voor natuurontwikkeling' als er toch ergens iets moet worden aangelegd. Hier zijn veel waardevolle lessen uit geleerd en deze staan beschreven in een aantrekkelijk uitgevoerd rapport, dat (gratis) is te verkrijgen bij Peter Meininger (0118-672331) of p.l.meininger@rikz.rws.minvenw.nl

GERINGDE ZEEVOGELS

Gekleurde Eider op de Brouwersdam

Op 13 februari 2002 werd een adult vrouwtje eider gezien op de Brouwersdam met kleurringen: rechts een brede lichtgroene ring met zwarte inscriptie 11241E16 en dan verticaal nog eens de cijfers 01 (waarschijnlijk het ringjaar, 2001). Geen metaal om de andere poot, geen vermelding van een ringcentrale. Ik dacht meteen aan een vogel uit een watervogelcollectie, maar dat zou toch vreemd zijn, zoveel eiders worden er niet gehouden volgens mij en dan is het opmerkelijk dat deze vogel de lokale groep eiders weer heeft weten te vinden. De vogel zag er niet vreemd uit, was vrij schuw en haar veren vertoonden exact dezelfde slijtage als de andere volwassen vrouwtjes in de groep. Is het misschien mogelijk dat er ooit gerevalideerde eiders uit opvangcentra met dit soort ringen zijn gemerkt? de ring had het formaat van een ganzenring.

Sander Lilipaly (S.Lilipaly@rikz.rws.minvenw.nl)

Reactie: Het is niet waarschijnlijk dat de eider in een opvangcentrum in Nederland geringd is. Tenminste dan gaat de beheerder buiten zijn boekje want het is verboden in Nederland om de vogels in een asiel te ringen met eigen ringen. Volgens mij moet het dan toch een eidereend uit een collectie zijn van een particulier. Dat is mogelijk want ik weet dat de eiders in gevangenschap worden gehouden. Wij hebben toen wij nog actief waren,

menig telefoontje gehad om eidereenden van ons te kopen. Dan bedachten die kopers de mooiste smoesjes om toch maar eiders van ons los te peuten. Ook zijn er in 1998 eiders bij ons uit de grote kooi bij het Lauwersmeer gestolen. De AID is toen druk bezig geweest met een onderzoek maar heeft de gestolen eiders nooit terug kunnen vinden. Wij hebben dat toen niet wereldkundig gemaakt omdat men van de AID dan verwachtte dat de eiders snel zouden worden verkocht. Een stel eiders levert bij verkoop al snel 300 gulden per paar op. Ook hebben wij in de begin jaren '90 meegemaakt dat toen wij bekend maakten in ons domme onschuld wat voor wormmiddel wij de zieke eiders toedienden dat er diverse eiders werden gevangen op de Afsluitdijk. Door scha en schande wordt men wijs. We weten dat eiders gevangen uit het wild, bijna niet tam te krijgen zijn.

Conclusie, ik denk dat de eider toch echt uit een particuliere collectie komt.

Gaatske Wiersma (fugelpits@wxs.nl)

Reactie op: "Opmerkelijke terugmelding van 'tamme' eider" (Guido Keijl in Nieuwsbrief NZG 3(3):8).

Ik neem aan dat de beschreven vogel het ringnummer 7.031.xxx droeg en door mij is geringd. We vingen in 1976 en 1977 een deel (ongeveer 1000 in 1976) van de pasgeboren eiderkuikens op voor een onderzoek naar de oorzaak van de vaak grote sterfte in de eerste weken na de geboorte. De dieren werden dan na twee of drie weken weer losgelaten. Er waren allerlei voorzorgen genomen om dat proces zo goed mogelijk te laten verlopen (ruime hokken, zwemmen in zee, adulte wijfjes in hokjes tussen de rennen). De eenden waren gehuisvest op een plaats waar normaliter grotere kuikens op de kant tijdens hoogwater op de kant kwamen rusten. Bijna alle vogels konden worden gesexed en allemaal werden ze geringd (7.031.342-7.032.167) en loslaten in groepen, met een voorziening voor drinken van zoetwater buiten de kooien, e.d. In 1976 werden er meer dan 10 000 kuikens op Vlieland geboren, hiervan bereikten er in het wild slechts enkele het bevederde stadium. De 'opgekweekte' pullen kwamen wel goed terecht. Er was geen sterfte na het loslaten en in later jaren werden veel van de wijfjes broedend op Vlieland aangetroffen (en niet elders) terwijl de woerden het normale sterfte patroon vertoonden van geschoten in de broedtijd in Finland, geschoten in Denemarken in de winter, alsmede dood door olie en visnetten tussen Vlieland en Finland. Ons onderzoek was intensief en verscheidene eenden controleerde ik tot mijn pensionering in verschillende jaren tot wel acht maal.

De melding is erg leuk vanwege de leeftijd. Maar het gaat dus niet om een zielig opgekweekt kuikentje. Voorts is het door mijn onderzoek bekend dat wijfjes een hoge graad van phylopatrie vertonen (slechts 1,4% ging naar een andere kolonie, en dat was dan naar het naburige eiland Terschelling of Texel). Ook in de winter gedragen ze zich als resident: nog steeds worden 'Vlieland ringen' meest op Vlieland zelf teruggevonden. Dit in tegenstelling tot de woerden die juist een hoge graad van dispersie vertonen, en ook in latere jaren van kolonie kunnen wisselen.

Kees Swennen, Doolhof 7, 1792 CM

Texel. (swennen@wxs.nl).

Overige bijzondere ringterugmeldingen (met dank aan Gerrit Speek, Vogeltrekstation, Heteren en Bernard Spaans, NIOZ):

Zilvermeeuw, Arnhem 5082481. Geringd als pull op 12 juli 1974 in Bomenland op Vlieland door E.R. Osieck. Vers dood gevonden als verkeersslachtoffer in Holwerd (Friesland).

Kokmeeuw, Madrid-Icona 4066301. Geringd als 2e kj op 9 februari 1997 bij Madrid, Spanje. Het ringnummer werd met een telescoop afgelezen op 21 augustus 1999 in de sluizen van IJmuiden. Afstand 1485km.

Kokmeeuw, Madrid-Icona 4035278. Geringd als 2e kj op 2 februari 1997 in de buurt van Madrid, Spanje. Het ringnummer werd met een telescoop afgelezen op 3 december 2000 in Arnhem in het Sonsbeek Park door Frank Majoor. Geringd als wintervogel in Spanje en terug als wintervogel in Nederland, dat is vrij uitzonderlijk. Maar 2ekj (eerste winter) maken wel eens vaker "vreemde" trekbewegingen.

Kokmeeuw, Belarus-Minsk FA.03645. Geringd als pull op 6 juni 2000 in de Vitebsk regio. Afgelezen met een telescoop, ook door Frank Majoor. Eerste *belarus* ring in Nederland.

Kokmeeuw, als volwassen vogel geringd op 11 mei 1972 bij de Dodemansbol op Vlieland, en afgelezen door Rene Oosterhuis op 28 april 2000 als broedvogel op Griend.

Kokmeeuw, als volwassen vogel geringd op 13 juli 1976 't Horntje, Texel, afgelezen door C.J. de Graaf op 6 januari 2002 te Den Helder.

Visdief, geringd op 28 augustus 2000 op De Richel, teruggevonden op 29 december 2000, Dyer Island, Zuid Afrika, 34.40 S, 19.25 E, afstand: 9874 km, als skelet in een braakbal van een roofvogel!

Grote stern, geringd op 5 augustus 1997 op De Richel, gecontroleerd (= gevangen en weer los) op 20 februari 1999 te Swakopmund, Namibie, 22.36 S, 14.31 E, afstand: 8483 km.